

AVSPICE DEO
ET
PERMISSV ILLVSTRIS
IVRECONSVLTORVM ORDINIS

DE
POENA EXCISIONIS
IVRE POSITIVO VNIVERSALI
IN INCESTAS NVPTIAS
STATVTA

Von der
Ausrottung aus dem Volcke Gottes

IN
ILLVSTRI PROPTER ALBIM ACADEMIA

H. L. Q. C.
AD DIEM FEBRVARII, A. cto Id cc xxxviii

PVBLICE DISPVTABIT

AC SIMVL

FATA MATRIMONIORVM ILLVSTRIVM
EIVS GENERIS EXPONIT

FRIDERICVS BENEDICTVS
CARPZOVIVS, D.

VITEMBERGAE, LITERIS HAKIANIS

AVGVSTINO LEYSER
POTENTISSIMO SACRAMENTARUM RITVS ET RITVS
ELECTORIS PALATINVS AVSTRIACVS ET SACCRA
CONSISTORI BOHEMIAE ET MORAVIAE ET
PROVINCIALIS AB EADEM BOHEMIA ET MORAVIA
MARIO ET ORDINIS SACCRA
WITTEBERGENSIS

MAGNITICO ET SACCRA
DOMINO
IO. GOTTLOB CAROVINO
SS. THEOLOGICAE DOCTOR, SACRAMENTARUM
ECCLESIAE CIVITATIS SACCRA
GENSIS SACRAMENTARUM
DOMINO PATRIVS SACRAMENTARUM
SACCRA
SACCRA

VIRO
ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO

DOMINO

AVGVSTINO LEYSERO

POTENTISSIMO SARMATARVM REGI ET PRINCIPI
ELECTORI SAXONIA CONSILII AVLÆ ET IVSTITIÆ
CONSISTORII ECCLESIASTICI DIRECTORI CVRIÆ
PROVINCIALIS AC SCABINATVS ASSESSORI PRI-
MARIO ET ORDINIS IVRIDICI IN ACADEMIA
WITTENBERGENSI ORDINARIO

&c. &c.

NEC NON

VIRO

MAGNIFICO ET SVMMÆ VENERABILI

DOMINO

IO. GOTTLOB CARPZOVIO

SS. THEOLOGIÆ DOCTORI CELEBERRIMO ATQVE
ECCLESIA RV M CIVITATIS IMPERII LIBERÆ LVBE.
CENSIS SVPERINTENDENTI GRAVISSIMO
MERITISSIMOQVE

DOMINO, PATRVO, AC PATRONO

FILIALI PIETATE ET OBSEQVIO ÆTERNVM DEVENERANDO

SACRV M

VIRI ILLVSTRIS, SVMME VENERABILIS,
MAGNIFICI ATQVE EXCELLENTISSIMI,

DOMINI AC MÆCENATES
INDVLGENTISSIMI,

Equidem fastigio munerum ac meritorum, in quo
KOS collocatos a divina providentia, suspicito
utraqve Republica, sacra, & civilis, vix digna
esse videtur umbratilis hæc Dissertatio: quod ta-
men eam, purissimam pietatis in KOS mee hostiam, KO-
BAS consecrare audeam, facio eorum more, qui thure &
salsa mola Numini litant, ubi majorem victimam offerre
prohibet eorum egestas. Ac TKÆ quidem gratie, ILLK-
STRIS LEYSERE, TKÆ Fidei, TKÆ Clientela, pri-
dem res speque meas omnes commisi, qui tot aliorum for-
tunas & studij incredibili favore TVO sustentas, cumque
enes TE bodie, cum paucis, sset regnum Jurisprudentiae
ac elegantiorum literarum, que rara sedere illi jungun-
tur,

IS,
S
VT
erut
p. 14
H
ur
ni
z
nem
e
re
qu
cit
na
ta
O
&
re
K
ri
ore
que
ic
ur,
tur, *TE* unice colui, *TVA* enthea scripta diurna nocturna-
naque manu versavi, ut si quid est in me bonæ frugis, si
quid unquam, ad ornandam artem nostram, conferre va-
leam, *TE* mihi principem, & ad suscipiendam & ad in-
grediendam rationem horum studiorum, extitisse videram,
TV quoque ejus rei omnem fructum a me repetere prope
jure *TVO* debeas. Ecquibus autem verbis, *TVA*, o &
præsidium & dulce decus meum! *SVMME VENERA-*
BILIS CARPZOVI, infinita in me merita prædicem,
istumque plus quam paternum affectum, quo me inde a
prima juventute in hunc usque diem tenerrime comple-
xus es? Recordor adhuc, quanta sollicitudine ac fide Lipsiæ
mea studia rexeris, quam liberaliter domo *TVA* me excepe-
ris, quam saluberrimis monitis instruxeris, quam tristem
nunquam, imo doctiorem semper ac meliorem a facie *TVA*
abire passus sis, quam denique absentem quoque literis huma-
nissimis respexeris, commendatione *TVA* juveris, ac iten-
tidem beneficiis plane singularibus cumulaveris. Debeo
sane *TIBI, PATRVE OPTIME MAXIME*, tantum,
quantum modo homini ab homine deberi fas est: quin
hanc ipsam, quam hic offero, commentationem *TVO* bor-
tatui, *TVIS* suppetiis, quas, ad concinnandam eam, mi-
hi tulisti, in acceptis refero. Redit ergo ad *VOS, VIRI*
MAGNIFICI, quod muneris omne Vestri est. Solvo,
quod debui, & adhuc debeo, quod solvi. Suscipite modo
serena fronte tesseram hanc atque arrham pietatis meæ
in *VOS*, cultusque æterni. Non aucupor ea gratiam *VE-*
STRAM, quippe satis certus de eadem: neque enim fieri
potest,

potest, ut a VESTRA humanitate desciscatis, aut VOS
ipsi retexatis. Non laudum VESTRARUM exigere monu-
mentum praesumo, quas caelesti VESTRAE verecundiae eo
minus ingero, quo facilius est VOS fatigare possunt, quam
me satiare. Minime omnium fredo lucri amore feror, qui
alias Dedicacionum scopus esse solet: quid enim amplius lu-
crari possem, quam benevolentiam VESTRAM? Solam re-
spicite grati animi significationem, quam, quo innocentior
est puriorque, eo magis VOBIS probatum iri confido. Re-
solvitur ea in pia vota, pro salute VESTRA atque in-
columitate perpetua. Faxit immortale Numen, ut floreatis
vigeatisque contra ipsam imminentem senectam, in decus
literati orbis, in Ecclesiae pariter ac Reip. emolumentum, in
praesidium denique & ornamentum SPLENDIDISSIMA-
RUM FAMILIARUM, quarum capita estis reverenda.
Valete, Viri Magnifici, Clientique VOBIS aere & manci-
pio addicto, favere pergite. Dabam Witteberga, die de-
cimo ante Calendas Martii, A. MDLCCXXXIX.

EXCELLENTISSIMORVM NOMINVM
VESTRORVM

SUBMISSISSIMVS CLIENTS
FRIDERICVS BENEDICTVS CARPZOVIVS. D.

Q. D. B. V

Inter controversias, quae nostra aetate, & Theologis non minus, quam Iuris, magna contentione agitatae sunt, fere cunctae, quae de lege divinae circa nuptias propinquarum agitur: siquidem hanc legem aliter forenses habent. & eversa politia Judaica, Christianos hodie obligare negant, alii agnoscunt quidem universalem, sed qua non excludat dispensationem Principis, tanquam vicarii Dei in his terris, perinde uti olim Deus immediate circa eam dispensaverit in Patriarchis, eorumque polygamia, jure Leviratus &c. paucissimi, quos aequus amavit, hanc quoque Principis potestatem limitant, eique, tanquam inferiori respectu LL. universalium, quas summus Legislator dedit, omne jus aggrandi, derogandique illi adjudicant. Longum foret, recensere ea, quae hinc inde a doctissimis viris prolixè disputata fuerunt; nec id ego praesumere audeo, ut quicquam ingenio in hoc argumento versatus est. Illud tamen non temere animadvertisse mihi videor, tantum non omnes circa idem tacitos praeteriisse, quod meo qualicumque iudicio, saniori, quam venter, sententiam maxime asserere poterat pondus. Scilicet de Poena Excisionis, quae Levit. XIX. 29. &

XX. 17. expresse statuitur in eos, qui incestus nuptias contrahunt, alium tenere silentium: id quod indefectum esse eos, quod natura hujus pœna paucis satis cognita, & a plerisque ea habita supra civilis saltem, forensis, & Indicae genti propria; unde nostrae Reip. statuti antiqui, eundem nec ab ea Christianorum cuiquam merendum esse, existimavimus. Dignum proinde argumentum ist hoc mihi visum est, in quo tanto sollicitius elaborarem, quanto securius hactenus neglectum jacuit, & a nemine fere, quod sciam, inter Theologos pariter ac Icos, data opera tentatum, vel penitus absolutum fuit. Unde & Ill. quondam THOMASIKS, in Jurisprudencia divina lib. III. c. 7. §. 140. notat, ubi suam de hac pena sententiam exposuerat, sed pro more deseruerat iterum, demum nescius, qui elaboratur difficultatibus circa eam, proditurus, concludit, mereri hanc controversiam ulterronem disquisitionem. Nam vero dum in praesens suscipio, magni sane momenti esse, nemo facile ambiget, qui intelligent rerum aestimat, interesse nostrae, ut sciamus, quantum per Excisionem pœnae severitas a Deo iudicetur? Et si ea unquam salis sit, adhibentur omnes generis humanum ab incestis conjunctionibus arceat, discimus, quam sœvia sit voluntas Dei, de cavendis propter quorum nuptiis, quamque ea a nemine, salutis sua, cum terrena, tum aeternae mentore, contemni, aut cuiquam vel a summo in his terris Principe, ejus rei impunitas concedi possit? Sane enim aut plane non, aut hoc demum pacto, firmissimum obicem ponemus summorum imperantium potestate, qui, cum sint avario duo, quod libet, sibi, cum Agrippina, etiam licere putant, nec ideo verentur, mox circa gradus jure divino prohibitos dispensare, mox in polygamia, & divortiiis temerariis sibi aliisque indulgere, mox in ipsius Religionis negotio conscientiarum subditorum imperare, mox alius in solius DEI Regalia, atque Reservata, in quibusdam, & summa potestate sua abuti. Hos si, qua fas est, reverentia commonefacias, quod in hoc negotio non cum suismet legibus, non cum aequali, aut inferiore sub-

dito

dita suo, sed cum ipso Deo rem habeant, ejusque sanctionem penalem incurrunt: sed ad animum iis revocet obligationem, qua Deo, regni sui auctori, tenentur, quae non solum externae subjectorum suorum quieti providere, sed aeternam quoque eorum salutem sibi curae cordique habere debent: si denique ostendas, quod, permittendo nuptias, veluti cum patruo, leviro, aut sorore uxoris, eximere quidem contrahentes humanae poenae queant, at non item excisioni divinae, quam simul ipsi principes, per ejusmodi nefariam dispensationem, in se, gentemque suam, & omnem principatum deposcant: tum profecto agnoscant, necesse est, Juris positivi universi vim atque potestatem, abstineantque sponte ab omni ejus violatione, ac imminutione. At cum istud argumentum ita comparatum sit, ut ferè totum ex divini Codicis penu, ac purioris Antiquitatis Hebraeae fontibus hauriri debeat, in limine operis venio tibi impetranda est ab iis, qui me falcem hic in alienam, neffem, immittere judicent. Tuere quidem me adversus hos poteram, exemplo magni nominis ICORUM, SELDENI, GROTHI, CYNÆI, & ipsorum incomparabilium, nunc divorum, in hac Academia Duumvirorum, ZIEGLERI, & BERGERI, quorum umbra tibi venerabiles sunt, & ad quorum laudum fastigium nunquam assurgere praesumo: sed ipsa, opinor, argumenti dignitas, & hoc tempore tractandi ejus necessitas, satis excusabunt meam in suscipiendo eo fiduciam, in excutiendo industriam, si quidem de prohibitione graduum in nuptiis, & jure principis circa eam, plus hodie, prob dolor! humani, quam divini juris interpres consulti videas. Eadem vero excusationis meae praesidia, simul a benevolo Lectore facilem tibi erratorum veniam spondent, scubi in hac tractatione, quam veluti novam & hucusque inventam fere aggredior, hinc inde hallucinatus fuerim. Deus modo, cujus causam ago, cujus leges defendo, cuius poenae severitatem tremebundus assero, prosperum labori tuo largiatur successum!

Prohibitio nuptiarum divina, quæ habetur Levit. XIX. & XX. est lex positiva universalis.

Pœnamque sibi junctam habet universalem, nempe Excisionis, Levit. XIX. 29. XX. 17.

Anno abhinc altero celeberrimus Jctus Halensis, D. JAC. GABR. WOLFFIUS, publici juris fecit: *Rechtliches Gutachten, über die Zulässigkeit der Ehe mit der verstorbenen Frauen Schwester, bey Gelegenheit einer andern meinen hohen Reichs-Fürstlichen Vermählung, im Jahr 1732. ertheilet.* In eo scripto, (de cuius valore alias iudicio summe Reverend. Autorum *der Prebendalsehnen Früchte der Theol. Sammlung von Alten und Neuen, im 2ten Besrtrag, auf d. Jahr 1737. p. 147. seq.* tota mente subicribo,) Sect. I. §. 23. & 32. vexatissimam, de matrimonio cum defunctæ uxoris sorore, controversiam inde decidere satagit quod hæc omnino sit atque detur arbitraria Dei lex, *NB.* universalis: sed ex solo natura lumine patere debeat, quicquid omnes homines obligandi vim habet. Particularis ergo & forensis ipsi lex est, quæ Levit. XIX. versu sive 16. sive 18. de non ducenda uxoris sorore feratur, utpote quæ soli populo Judaico lata, alias gentes nec olim obstrinxerit, nec hodie obliget, *ibid.* Sect. II. p. 48. seq. Omitto refutationem prolixam argumentorum, quæ pro hac sententia sua in medium affert; quippe tantam jam licet contra alium adversarium depugnet, a Magnifico Theologo Lipsiensi, DN. D. KLAVS SINGIO, in Disputatione Anti-Horerana II. *de nuptiis pro-*

pinquo-

pinguorum jure divino prohibitis, Lipsiæ Ao. 1726. edita; ite-
 demque larga manu instructam ab immortalis memoriæ
 Jcto. JO. HENR. de BERGER, in disquisitione: *utrum*
a principe temperari pena adulterii possit? quæ inserta legitur
Jurisprudentiæ ejus Criminali P. II. Supplementarum, p. 529. seq.
 Unicum saltem, quod p. 17. ex *Rom II, 12. seq.* petit, & no-
 vum attulisse videri vult telum, avertere juvat. Opponi
 quippe sibi invicem d. l. ait Judæos atque Gentiles, ac illos
 quidem ex lege, quam violarunt; hos vero, cum sine le-
 ge, ex solo naturæ dictamine, vivant, sine lege quoque ju-
 dicandos damnandosque esse statui. Undeliquere putat, præ-
 ter naturæ legem, nullam aliam gentiles obligare; alius
 quippe Apostolum non meminisse, & diserte pronunciare,
 eos sine lege perire. At respondemus, Apostolum non
 simpliciter negare, quod innotuerint LL. divinæ gentili-
 bus, sed comparare saltem, de solenni ejusmodi ac illustri
 promulgatione earum, accipi velle, quæ divino beneficio
 contigit populo Judaico, at non ita ulli alii genti, *Deut.*
IV. 6. seq. & Psalm. CXLVII, 19. seq. Caterum, præter le-
 gem Naturæ, alias plures LL. divinas gentilibus datas, pro-
 mulgatasve fuisse, licet non ipsis, majoribus tamen eorum,
 Adamo & Noacho, totum humanum genus referentibus,
 cum inde manifestum est, quod alioquin ob transgressio-
 nem earum puniri haud potuerint, quibus eæ nunquam
 publicate sint, punitos autem fuisse, diserte legatur *Lev.*
XXIX, 26. seq.; tum ex eo constat, quod in Novo Fœdere
 plus simplici vice repente hæc LL. aliquoties, veluti *Actor.*
XV. 23. 1. Cor. V. 1. & VI. 2. seqq. expresse dicantur gentiles
 quoque obligare. Sed hæc obiter contra *Celeberr. WOL-*
FIVM annorasse sufficiat. Paucis nunc ea, quæ ad proba-
 tionem pertinent Leminarum supra propositorum, ar-
 gumentum. Scilicet duos, cum *Muller BERGERO*, in *citata*
disquisitione P. I. §. 2. Characteres essentiæ juris positivi
 uni-

universalis constituimus; alterum, ut versetur circa actiones, nec honestate, nec turpitudine interna præditas, sed Jure Naturæ indifferentes, & a libera voluntate divina determinandas dirigendasve; alterum, ut hæc ipsa voluntas divina, omnibus omnino hominibus innotuisse legatur in V. T. eademque repetita fuerit in novo Fœdere. Quod si jam ad hunc Lydium lapidem exigamus legem nostram, de prohibitione nuptiarum in gradibus quibusdam cognitionis, primum liquido apparet, eam ex lumine rationis haud cognosci, ac proinde, ante ejus promulgationem, ipsis Adami liberis primi gradus licuisse, sibi invicem jungi; quo nimirum ab uno eodemque sanguine, omne genus hominum originem duceret, ac propagaretur, *Act. XVII. 26.* Promulgationem vero universalem, quamvis ante publicationem Mosaicam, quæ particularis fuit, præcise demonstrare nequeamus, negare tamen, aut in dubium vocare, ideo grave fuerit, quod conceptis verbis *Lev. XIX. 26. seqq.* legimus, quod gentes adversus has conubiales leges peccaverint, & idcirco puniæ fuerint; illud autem vel cogitari horrendum sit, justissimum Numen puniturum eos, qui violaverint quasdam sibi ignotas constitutiones. De repetitione legis in Novo Fœdere res factis clara est, & vel cruentum, quod cælestis veritatis ejus firmandæ gratia, divus Johannes subiit martyrium, *Matth. XIV. 3-12. Marc. VI. 17-29.* vel gravissimum Pauli, Apostoli, de incestuoso Corinthio, judicium, *1. Cor. V. 1. seqq.* eam aperte testantur. Atque ita evicimus, legem, de prohibitis gradibus matrimonialibus, universalem esse; majus vero in se dubium habet pœna Excisionis, quam in violatores ejus statuit divina Nemesis *Levit. XIX. 29. & XX. 17.* utrum ea perinde universalis sit, quam ipsa sanctio legis? Illud abunde probatum dedit laudatus, *III. BERGERVS, in dicta disquisitione, P. II. §. 14. seqq.* pœnam capitis, quæ *Levit. XX.*

XX. 10. & Deuteron. XXII. 22. irrogatur adulteris, perinde quam alias ibidem statutas pœnas capitales, universalem non esse, sed mere forenses, atque genti Judaicæ propriam. Exigebat nimirum istam pœnæ rigorem, non solum familiaris, & domestica quasi huic populo, erga iustitias divinas pertinacia, quæ vix iugo severissimarum LL. & atrocissimarum pœnarum freno, domari poterat; sed merebatur insuper contemptus duplicis, quam tolerabat Deus in hac gente, libertatis, qua videl. cum plures simul ducere poterant uxores, tum semet invicem pro lubitu repudiare, & ab invicem divertere coniuges. Hac gauisi, & nihilominus alienum polluentes thorum, merito gravissimo mortis supplicio affici debebant. Accedit, quod, ad Messiam, qui ex certa tribu stirpeque Israelis nasciturus erat, indubitate dignoscendum, adulterinæ commixtiones omnibus modis præcavendæ, severiusque vindicandæ fuerint. Idem vero valere de aliis pluribus pœnis, quæ in dicto *Levit. XX.* memorantur, nec eas hodieque omnibus Rebuspubl. convenire, extra controversiam est: Siquidem eæ omnes a potestate humana infligendæ erant, & hinc hodie a quovis summo imperante, pro sui cujusque populi genio, temporumque conditione, mutari, temperari, aut plane tolli possunt. At longe alia ratio est pœnæ Excisionis. Ea, uti mox ostendam, non corporalis, forensis, aut humana est, sed spiritualis, interna, ac divina; nec hinc ea ab ludere a forma iudiciorum nostrorum, aut ab hujus vel illius legislatoris humani arbitrio pendere, dici potest. Deus enim, supremus terrarum dominus, ac rector hujus universi independens, quin regum ipsorum rex, sibi eam reservavit, imponendam voluntatis suæ sanctissimæ temeratoribus; quæ proinde a nemine mortalium, quamcunque sibi concessam jactitet potestatem, mutari, mitigari, aut legi universali demi potest. Est ea perinde universalis,

falis, quam ipsa lex, & a DEO non Judæis modo in-
 flicta, ut a Rep. civili aut gremio Ecclesiæ suæ ejicerentur,
 sed ut omnino gratia Dei in hæc, & felicitate æterna in al-
 tera vita priventur: verum etiam ipsos Gentiles tangit, non
 ut expellerentur sedibus avitis, quæ sane expulso rationem
 formalem hujus pænæ nequiquam constituit, sed ut arcean-
 tur a communione spirituali cum populo fidelium, nec
 ad possessionem beatarum sedium unquam admittantur.
 Eademque etiamnum manet quosvis contemtores divine
 legis universalis, ut exsecranda & conforsio sustorum, nec
 partem ferant terrene æternæque eorum salutis. Obiter
 tamen hic, ubi de ejectione gentilium ex patris sedibus
 diximus, simul notamus vulgarem errorem, quo quidam
 non infami hominis Jureconfulti existimant, vel inde ar-
 gui, quod Mosæa graduam prohibitio ad omnes omnino
 homines non pertinet, quia illud, quod eidem subscritur
Levit. XXII. 24. & XXII. 25. de extripatis ob abomina-
tionem istas gentilibus, non de omnibus in cit. II. interd-
ctis accipiendum est, sed de proxime hanc comminatio-
nem præcedentibus delictis, nempe Sodomia, præ-
deratiis, inmolatione hominum, & adulterio, ob hæc
crimina, non ob nuptias propinquorum, ejectos fuisse gen-
tilis. Videantur in hæc sententiam GROTIUS de Jure
B. Et P. Lib. II. c. 17. §. 1. & BRVCKNERVS in Decif.
matrimonii c. 1. §. 1. Respondemus enim cum accuratissi-
mo Pölemico SEBAST. EDZARDO, in Animadvers. ad
Weismanni Hist. Ecclesiast. p. 150. repugnare huic expo-
sitioni tentus, partim universalitatem divine assertionis,
quæ in allegatis locis dilerte memini, quod ob violatas
omnes prædictas LL. terra evomerit incolas suos, partim
in hęc d. d. c. o, nempe Levit. XX. versum 22. cum sequen-
tibus, ubi hujus excisionis mentio fit, immediate præ-
cedere prohibitionem conjugii cum uxore patris, cum fra-
tria,

tria, aliisque cognatis, & p. 20. in qua ibidem v. 17. iudei
 suos conjunctioni cum forore, etiam unilateralit. expressa
 addi eandem excisionis comminationem, iaculento argu-
 mento, etiam ob harum LL. connubialium transgressionem
 expulsos fuisse gentiles.

III. *Paena hęc in se spectata, non est poena corporalis,
 aut forensis, sed manu solius Dei infligitur.*

Antequam in indolem poena nostrę, penitus inquam,
 removens mihi esse video aliorum de ea perversas
 sententias. Cognis enim iis, quę Excisionem non con-
 stituunt, facilius erit proprię eius naturę investigatio, uti
 simili fere collectione, in alio licet argumento, statuitur
 Imperator in *tr. de bis, qui sui vel alien. iur.* Hic vero im-
 primis eorum interpretum Christianorum, refellenda est
 opinio, qui forenses habent hanc poenam, & judicia-
 lem. Sequuntur ita e. Pontificis BELLARMINUS, *de Sa-
 crament. lib. I. c. 17.* refutatus ideo a CHAMERIO in *Par-
 titur. Tom. IV. lib. 2. c. 2. n. 17. 1799.* & a Reformatis PISCA-
 TOR, in *Comment. ad Genes. XII. c. 10.* at repugnantē tota
 Antiquitate Judaica, in qua, teste SEIDENO, *de Syviedr.*
rec. Ebr. eor. t. I. c. 6. p. 89. & 92. unanimis est contentio Doctōrum
 Taludicorum, seu Traditionalium, tum Rabbōrum, seu
 Scripturariorum, licet alias hæc due Sectę sibi invicem di-
 ventissime contradicant, quod divinitus solum, & manu
 ipsius Dei, non hominis, non a potestate Synedrō, aut
 alia judiciali, Excitio infligenda sit. Observarunt illud idē
 doctissimi in hoc literarum genere, viri, SIXTIN,
 AMAMA, in *Antiq. Barbara. p. 62.* BUXTORFENS, in *Tr.*
de Spanfal. & dicitur subymen Dissert. A BARBENELIS,
de poena excidit. p. 105. LEIDERSKER, *de Republ. Hebræo-*
rum lib. XI. c. 8. chf. 7. HOORNBECK, *in Kerr. & Novis*

T. I. p. 390. *seqq.* & HOTTINGERVS in *Jure Hebræorum*,
 p. 240. *seqq.* scite urgentes in hanc rem phrasæologiam sa-
 cram, & quod supremus legislator, ubicunque de Excisi-
 one loquitur, nunquam in secunda persona præcipiat, &
excindes, vel *excindetur animam illum*, verum. Tem-
 per aut in tertia persona: *Excindetur vir ille, anima ista*,
Gen. XVII. 14. Levit. VII. 20. 21. 25. 27. XIX. 29. & XX. 17. 18.
 aut in prima: *ego excindam eum, eamve, e medio populi sui*;
ponam faciam meam contra istum, gentemque ejus, ut funditus
everram Lev. XVII. 10. & XX. 3. 5. 6. manifesto indicio, se
 non aliis demandare pœnæ hujus executionem, sed ipsùm
 sibi reservasse, cui, & quando, & qua ratione, eam irro-
 gare velit? Faciunt hæc plura alia argumenta, quæ SEL-
 DENVS l. a. affert, veluti quod ex MAIMONIDE addu-
 cit de incircumcisis, quibus demum in extremo articulo
 mortis conjugisse excisionem, nec antea supplicium a Sy-
 nedrio irrogandum fuisse probat. Idem innuit primus
 statim Scripturæ locus, quo vox: *excindere*, reperitur,
 nempe *Gen. IX. ii.* de excindendo per diluvium omni ge-
 nere humano, quod sane tremendum excidium a solo
 Deo: universo terrarum orbi immittebatur. Inde quo-
 que est, quod plerumque Excisionis pœnam animæ im-
 poni legamus: *Des Seele soll ausgerottet werden aus seinem*
Kalck. Anima vero supplicium non iudex humanus, sed
 Deus infligit, qui pater est spirituum omnis carnis. *Num.*
XVI. 22. & cum homines corpus tantum necare queant,
 non item animam, ipse utrumque perdere, ac æternum
 delere valet. *Matth. X. 28.* Demum, uti bene monet sagacis-
 simus divinæ mentis interpres, SEB. SCHMIDIUS in
Tr. de Circumcisione, p. 178. 19. statuta fuit excisionis pœna, ve-
 luti in incircumcisos. *Gen. XVII. 14.* & fermentum come-
 dentes intra Paschæ celebratam. *Exod. XII. 15. 19.* ante
 quam Resp. Hebræorum, Syhedriumque constituerentur;

mine-

manebat ea etiam vernas, & servos emtos, qui membra Reip. huius non erant. *Gen. XLII. Num. XX. 11.* ut conser. civilem eam, aut a forensi potestate, quippe tum nondum stabilita, aut in Hebræos solum statuendam, non fuisse, sed divinam, & ab ipsius Dei manu expectandam.

IV.

Proinde non infert mortem præmaturam, nequidem Senectorem

V.

Nec orbitatem, uel sterilitatem, aut deletionem nominis, & posteritatis, denotat.

Prædictas sententias omnes excogitarunt veteres Iudæorum magistri, quorum mira est de sensu pœnæ nostræ dissensio. Milti eas in compendium Cl. VII. JO. HENR. HOTTINGERVS, in *Jure Hebræorum*, p. 340. seq. & ex ISAACI ABARBANELIS, *Dissertatione de Excidi pœna*, in *Commentario ejus ad Legem ad Num. XV. 30.* sequentes earum auctores commemorat. Nempe R. SAADIAS excidium significare ait, abbreviationem dierum peccatoris, & finem vite ejus ante statutum tempus, nec quicquam aliud. Inde vocem animæ non de anima intelligente, sed spiritu hominis vitali, seu de corpore accipit, allegatis huc locis *Exod. VII. 20. 21. & 27. item Lev. XVII. 15.* ubi animæ contingenti immunidum quid, aut sanguinem comedentis vel cadaver laceratum, ve a feris, mentio fit; quibus perinde animam pro corpore poni existimat, ac alibi, *Psal. CXLV. 21.* corpus pro anima. Refert huc exemplum Moysi, quem DEVS, ob neglectam filii circumfisionem, repentina morte e medio tollere voluerit. *Exod. IV. 24.* Vicissim auctores ADDITIONVM

in *EX. XII. Kir. sine filio, est sine vita.* Ipse *HOTTINGERVS*, cuius
 fidei haecenus, in recensendis opinionibus Hebraeorum secutus
 sum; illorum sententiae accedit, qui mortem praematuram Exci-
 sione inferri putant; unde pag. 742. hanc eius definitionem
 suppeditat, *esse eam abscissionem, & abruptionem, quae decurtatio-
 nem vitae in hoc mundo, & abscissionem voluptatis animalis in mun-
 do venturo.* Adhuc aliorum celeberrimus Anglus, *THOM.
 GOODWIN*, in *Mose & Aarone*, sed qui parum sibi constare
 videtur, cum modo *lib. VII. c. 1.* mortem corporalem
Deutator, modo *lib. III. c. 4.* ipsam penam aeternam per Ex-
 cisionem significari existimet. Jam binis refutandis hisce di-
 versis Hebraeorum opinionibus, tanto breviori mihi esse lice-
 bit, quanto rectius jam ab ipso primario eorum Schola ma-
 gistro, *ISAACO ABARBENELE* in laudata supra *Diffinitio-
 ne de poena excidii*, redarguuntur. Enimvero merito is ne-
 gat, quod in excidatis a *R. SAADIA* locis, appellatione car-
 nis aut animae, altera solum intelligatur; sed totum semper
 hominem, totum suppositum, quod anima constat & corpo-
 re ibi tantum ex vero iudicat, huiusmodi quod luculenter probari
 potest ex *Lev. XVII. c. 17.* ubi anima loco viri ponitur.
 Quod vero subinde solum animal excidii dicatur, inde fieri
 putat, quod delicta, quae excisione plectuntur, patrentur
 in primis ab anima, cuius imperium corpus, propter inti-
 mam cum ea unionem, sequi necesse habeat; & quod ea
 ipsa phrasi simul indicetur, poenam Excisionis spirituales
 esse, non corporales. Ad discrimen omnino intercedere,
 inter excisionem & mortem *Deutator*, vel inde probat, quod
 in *Talmud Sanhedrin c. 9.* inter reos mortis per manus caeli, ne
 unicus quidem eorum 36. delinquentium numeretur, qui-
 bus Lex excidii non interminatur, nec vicissim in *MISCHNA*,
lib. de Excidiis, inter illa 36. excidia nullum referatur crimen,
 quod morte *Deutator* puniatur. Consummatur quidem omnis
 excisio in morte peccatoris; at non imminata ea semper, nec
 quae

quæ immediate & violento modo a Deo immititur: siquidem & impii subinde longævi sunt, *Pf. XLIX, 10.* dum supplicium eorum per longanimitatem Dei differtur, non auferitur. *Eccles. VIII, 11-13.* Exemplum Mosis ostendit saltem, quid possit diuina Nemesis, non quid velit semper? Possè enim mortem *Θήλατον* comitari excisionem, infra per exempla docebo: at inde non sequitur, eam constitui ista, et hanc veram ejus notionem esse. Morte namque non extinguitur excisio, sed augetur; & quousque nomen stat animæ, quæ immortalis est, ipsa durat continuaturque. Æque ficulneum est argumentum, quo *Additiones Talmudicæ* probant, eum excindi, qui tertio die morbi moritur. Naturale sæpe homini est istud mortis tempus, & beneficium potius Dei, quo citius agros compedibus lecti feralis solvit, et acutissimis mortis doloribus eximit, quam pœna. Ac licet etiam quis reus fuerit Excisionis, sufficit ei triduum, ad penitentiam agendam; qua vero omnem reatum tolli, extra controversiam est. Nec magis verosimile est, quod iidem Talmudici fabulantur, de anno ætatis quinquagesimo. Ponamus enim, aliquem in prima juventute propinquam ducere, erit ille veluti conductus, ut vivendo attingat istum ætatis terminum. Aut fingamus, ipsam naturam in hoc anno absolvere vitæ cursus; quis illico eum Excisionis reum statuat? Mortem *Θήλατον* a pœna nostra plane distinguimus, siquidem illa non utique in pœnam semper, uti in Gero atque Onano, *Gen. XXXIX, 7. & 10.* infertur; verum quandoque argumentum gratiæ divinæ est, veluti, in filio Davidis, *2 Sam. XII, 13.* & Jerobeami, *1. Reg. XIV, 12, 13.* item in Josia Rege, *2. Reg. XXII, 20.* Ipsi justii tolluntur e medio, ut liberentur ab imminenti malis, placideque quiescant, *Jes. LVII, 1. 2.* & impii sæpe abripiuntur quidem præmatura morte, at non toti pereunt, sed corpus saltem, ut anima servetur. *1. Cor. V, 5.* Ita mors *Θήλατος* utrisque sæpe optata venit; at non item Excisio,

cifo, quam omnium malorum potius complemenrum dixeris, nec unquam ulli saluti cessuram. Conferatur omnino Theologi confusmatissimi, b. WERNSDORFII Dissertatio, de salute hominum ipsi in peccatis morte adreptorum. *Witreb. 1726.* Denique R. JARCHII sententia ab ipsa quotidiana refellitur experientia, siquidem incesta matrimonia prole destitui, & olim semper sterilia fuisse, dici non potest; diserte etiam in Lege orbitatis ab excisionis poena secernitur, haecque omnibus, illa quibusdam saltem nefariis conjunctionibus imponitur; quin sequeretur, excisioni locum non relinqui iis, qui quaeve natura impotentes aut steriles forent, aut in ultima senectute contra legum praecipua coirent; nisi dicas, ex prioro matrimonio liberos tum extirpandos esse, in quos tamen nulla culpa cadit. Apposite huc AVGVSTINVS *Qv. 76. in Levit. Quid est? Sine filiis morientur, cum ex huiusmodi conjunctionibus filii & ante nati sint, & hodie nascantur? an hoc intelligendum est lege Dei constitutum, ut quicumque ex iis nati fuerint, non depurentur filii, i. e. nullo parentibus iure succedant?* Orbitatis vero & sterilitatis poena olim in gente Dei magni momenti erat, siquidem orbi, vi relationis symbolicae, nec de Messia, quippe ex ea oriundi, nec de aliis promissionibus divinis participare credebantur, quarum non potissima erat, numerosa proles. Interim concedimus, quatenus delentio nominis ac posteritatis ad omnes facinorosos pertinet, *Pf. XXXIV, 17. XXXVII, 9. 22. 28. 34. 38. LII, 7. CIX, 13. 15. Sir. XL, 15. 16.* eatenus manere etiam excisos, liberosque incestuos felices fortunatosque haud futuros. *Syr. XXIII, 34. 36. Sap. III, 16. seq.* Vitia enim Seminis puniuntur in Semine. Conferatur omnino locus *Hof. IX, 12.* ubi Deus comminatur, se etiam illi, quibus sterilitatem minatur, liberos tollant, eos tamen illiberos reddituros, & ne adolescant, aut viri fiant, effecturum.

C

VI. Nec

VI.

Nec etiam de exclusione civili e Rep. aut Excommunicatione Ecclesiastica, aut utraque simul accipienda venit.

VII.

Multo minus pœnæ capitalis supplicium irrogat.

Hactenus disputavi contra Hebræos, nunc iustro etiam Christianorum DD. sententiam, qui per Excisionem, aut elevationem civilem aut excommunicationem Ecclesiasticam, aut utramque simul intelligi volunt. In civilem exclusionem concedentes, apud *BYXTORFIVM Tr. de Sponsal & divorce. p. 105.* nuntur phraibus Scripturæ, quibus *ex Israele, e medio populi sui, ex catu Israhelis, e medio congregationis &c. excidendi dicuntur rei, Num. XIX. 13. 20.* quos refutat tamen laudatus Autor. Qui vero accedit iis, *ANDR. HOIERSVS, Cimber, in pestilentissimo, de nupr. propinquo, iure divino non prohibitis, Diagrammate, p. 53.* ideo hic deminutionem capius saltem, mediam & minimam, seu privationem jurium civitatis atque familiæ denotari contendit, quod ea pœna plerumque LL. particularibus, maxime Ceremonialibus, addatur, veluti: de circumcissione, *Gen. XVII. 14.* de cavendo fermento in Paschate, *Exod. XII. 15. 19.* de non imitando oleo aut suffitu sacro, *Ex. XXX. 33. 38.* de non comedenda carne sacrificii, *Lev. VII. 20. 21. 25.* aut sanguine, *Lev. VII. 27. XIII. 10. 14.* de non mactanda victima, nisi ante tabernaculum sacrum, *Lev. XVII. 4. 9.* de non profananda oblatione, *Lev. XXII. 3.* de non negligendo Paschate, *Num. IX. 13.* de non omittendi immundi expiatione, *Num. XIX. 3. 20.* quæ cum omnes ac singula, sublato cultu Levitico, hodie cessent, necesse sit, cessare quoque pœnam iis ad.

adjunctam; nec proinde eam characterem legis universalis esse, sed particularis, quæ Judæis tantum lata, & ex quorum gente & sacris ita punitus ejiciendus esset. Nec enim severiorem penam videri posse, quæ subinde levibus satis delictis statuatur. De excommunicatione Ecclesiastica sententiam divo LVTHERO nostro tribuit, laudatus antea D. SCHMIDIVS in *Tr. de Circumcisione*, p. 189. sed ex citato loco *Commentarii in Genesin ad c. XVII, 14.* illud haud constare arbitror, siquidem expresse ibi negat, quod eradicatio ejusmodi intelligatur, ubi quis ab ara & sacrificiis removeretur. Potiore vero jure huc spectat THOM. GOODWIN, in *Mos & Aaron. lib. III. c. 4. §. 19.* equipollere hinc judicans Excisionis penæ, το ἀπορριψάτωσαν ποσειδά, in Novo Fœdere, *Job. XVI, 2.* Vtramque exclusionem, civilem & Ecclesiasticam, conjungit, modo memoratus incomparabilis Exegeta SCHMIDIVS, l. c. pag. 19. & licet largiatur, primariam Excisionis rationem in spiritali æternaque pena constituisse, necessarium tamen consequens, & externam veluti ejus signam, fuisse putat exclusionem civilem atque sacram: siquidem nec Ecclesia ad communia sacra admittere potuerit, quos extra communionem noverat gratia hereditatisque cœlestis, nec Resp. civilis, utique quæ in Theocratia Judaica cum sacra tam arcte uniretur, tolerare ut civem, qui LL. institutisque divinis vivere derideat. Pro capitali demum supplicio venditabat prius Excisionem, THOMASIVS in *Jurispr. divin. lib. III. c. 7. §. 137. sq.* eo quod *Lev. XIX.* ubi de gentibus propter crimina sua extirpatis dictum erat; mox v. 29. de exciscindendis eod. in modo Israelitis, comminatio subsequatur: & tum quidem negabat principijus aggravandi circa eam penam, perinde ut in homicidio: at mutata mente cum in altera ejus libri editione, *not. b.* tum in *Tom. VI. OBSERV. HALLENS. Obj. 27. §. 51. seq.* recte quidem ex *Gen. XVII, 14.* colligit, το exciscindere non semper capitius penam inferre, simul autem frigide existimat, per Excilio-

cisionem intelligi, vel occultum Dei iudicium, vel rationem naturalem, qua homo adeo luxuriosus, ut nullam harum matrimonialium illi observet, plerumque ineptus sit, ad generandam sobolem, & mortem sibi ipsi ulro acceleret, *arg. Lev. XX. 20. 21.* Ut vero omnes hæc diversæ opiniones, suam quæque speciem singularem, præ se ferant, pace tamen tantorum Nominum, neutri subscribo. Statim enim adversas priores urgeo silentium, quod in Antiquitate Judaica, de excisione, sive civili, sive sacra, quæ Excisionem secuta fuerit, habetur. Nota satis est apud Judæos Excommunicatio, at ea multum differt ab Excisione. Illius poena est humana, hujus divina; illius temporaria, hujus æterna; illius corporalis, hujus spiritualis; illius levioribus subinde criminibus, hujus vel atrocissimis, uti ex *Num. XV. 30. 31. & XIX. 13. 20.* apparet, præstituta legitur. Egit data opera, de excommunicatione SELDENVS. *de Synedr. Ebraeor. lib. I. par. 6. 7. 101.* Imo quid opus est testimonio alio, quam quod omni Exceptione majus, ipse summus legislator, de diversa Excisionis ab omni alia forensi, poena, perhibet *Levit. XX. 7.* ubi comminatur, quod si minores fuerint iudices in irrogandis penis capitalibus, ipse sumurus sit de delinquente ultionem, excindendo eum e populo suo, funditusque evertendo. Accedit alia ratio, quod ut plurimum occulta sint delicta, quæ Deus Excisione vindicare statuit, de quibus proinde nec Ecclesia, nec forum judicare poterat: veluti libidinosæ contredationes propinquoium, *Lev. XX. 17.* congressus cum menstruata, *ibidem v. 18.* retentio fermenti, *Exod. XII. 9. 19.* & quæ sunt alia. Volunt quidem Judæorum magistri aliqui, quod excisionis reus, licet capitaliter puniri non posset, nisi ea quoque poena, uti lapsus *Levit. XX.* expresse simul statuatur in lege, verbis tamen nulli Synedrui excipiendus fuerit; cui coercitioni si ejectionem e Synagoga & Rep. addas, habebis in Excisione simulacrum fulgationis nostræ cum relegatione perpetua.

petua. Ita R. EPHODÆVS ad *Mor. Nebachin, P. III. c. 4.*
 „Quisquis in legem aliquam commiserit, quæ excisionis pœ-
 „nam in se continet, verberibus etiam plestendus, præter pœ-
 „nam Excisionis ipsi impendentem: apud SELDENVM *de*
Synedr. lib. I. c. 6. p. 162. At vix est, et hanc moremur auctorita-
 tem DD. lege destitutam, & si maxime quid ponderis habe-
 ret, de forensi usu saltem testantem, nec proinde hodie vali-
 turam. HOIERI cavillatio facile refellitur exinde, quod ar-
 gumentatio non procedat: Excisionis pœna universalis non
 est, quia eadem adjicitur LL. particularibus. Id vero conse-
 qui putem, quod si ea addatur legi universali, ipsa quoque
 universalis esse debeat. Nec in estimatione ejus respicien-
 dum est ad gravitatem delicti, sed ad majestatem Legislatoris,
 cujus voluntati resistitur. Pro capitali supplicio fortius argu-
 mentum peti poterat a THOMASIO, ex eo, quod legitur
Num. XV, 33-36. si cum *Exod. XXXI, 14.* conferatur. Ultimo
 quippe loco ei, qui opus fecerit in Sabbatho, Excisionis pœ-
 na irrogatur. Cujus vim cum non perspicerent iudices, sive
 uti *Num. XV, 34.* dicitur: *Es war nicht klar ausgedruckt, was*
man ihm thun solte, offendentes virum, qui ligna caederet in die
 Sabbathi, consulto Deo, hoc ab ipso ferebant responsum, la-
 pidandum esse reum extra castra. Qua interpretatione au-
 thentica, quid in simili casu observari debeat, præcepisse vi-
 derit Deus, i. e. reum excisionis lapidationis supplicio affici-
 endum esse. At enim vero tantum abest, ut hac pœnæ deter-
 minatione in speciali quodam casu, uniformis Excisionis exe-
 quenda modus statutus fuerit, ac Deus summo reservato, quo
 ipse in ejusmodi facinorosos animadvertere decrevit, se ab-
 dicasse censeatur, ut *Jerem. XVII, 27.* in eodem delicto profa-
 nationis Sabbathi, aliam iterum, nempe ignis pœnam, dicitur,
 & *Lev. XX, 17.* iisdem nefariis conjunctionibus, quas *Lev.*
XIX, 29. generali Excisionis pœna notaverat, modo capitis
 supplicium in genere, *Lev. XX, 10-13.* modo ignis, *v. 14.* modo
 sterili-

sterilitatis, deletionisque nominis, v. 20. seq. modo lapidationis, v. 27. irrogaverit. Singula vero hæc externa pœnæ, quas in exemplum severitatis edere iussit Deus, ut moniti iustitiam discant, nec temerè Nomen audeant, forenses saltem fuerunt, & attemperata genio refractarii populi; quibus licet hodie summi imperantes non obligentur, ut in sua quisque Rep. imiteretur, ipsa tamen interna Excisionis pœna vim suam non amittit, expectanda procul dubio etiamnum iis, qui dictas LL. violant, ab ipsius Dei manu, si non vindicentur crimina ab iis, quibus gladii potestatem concessit.

VIII.

Sed complectitur pœnam spiritualem ac æternam: est enim Excisio e populis fidelium, ergo exclusio a communione spirituali cum illis, & privatio gratiæ Dei in hac & salutis æternæ in altera vita.

Vera hæc excisionis notio, ex ipsa statim etymi vocis consideratione, colligitur. Continet illa metaphoram ab arbore desumptam, quæ ab ima stirpe excinditur, ita ut virere amplius fructusque ferre non possit. Deut. XX. 20. *Jen. XI. 19.* Quodsi enim arbori amputentur solum rami, aut etiam stemma secetur, spes adhuc est, posse iterum germinare radicem, indeque densissimam sylvam pullulare; *Hab. XIX. 7. segg.* At de evulsa penitus, & cum ipsis radicibus extirpata, *Es. LX. 4. Amor. II. 9.* nec unquam sperare licet, ut exeat ad cælum ramis felicibus arbor, mireturque novas frondes, & non sua poma,

VIRGILII. *Georg. lib. II. vers. 84. & 85.* Ita vero excindi dicuntur, qui incestas nuptias contrahunt, uti ex **ABARBENELE,** de pœna Excidii, doctissime demonstrat **BUXTORFIVS,** de sponsal.

Sponsal. & divor. p. 195. Equidem celeb. HOTTINGERVS, de
Jure Hebraeor. p. 34. docet, tres species excidii apud R. MO-
 SEN NACHMANIDEM, in *Commentar. ad Legem*, comme-
 morari; aliud corporis tantum; aliud animæ tantum, aliud
 utriusque, & corporis & animæ. Illud ejus esse, cujus plura
 sunt bona opera; quam iniquitates; istud, cujus iniquitates
 benefacta vincunt; hoc idololatræ solum & blasphemanti affi-
 gnari. Illud innuit phrasî: *& excindetur vir ille*; istud verbis:
& excindetur anima illa; hoc exprimitur ita: *& excindenda ex-*
scindetur. Illius penam interitu corporis expiari, animamque
 feruari; istius animam ferire tantum, illæso corpore, cum
 prolongentur sæpe anni malorum hominum, *Eccles. VII. 16.* hu-
 jus cum presentis & futuræ vitæ jactura conjungi. Sed dudum
 exploit hanc subtilem fictionem, verborumque scripturæ ca-
 ptationem ABARBENEL *i. e. apud BVXTORFIUM p. 186.* pro-
 beque observat, promiscue usurpari in Excisionis argumento,
 modo viri, modo animæ appellationem *Lev. XXX. 17. 18.*
 inde etiam Versionem ONKELOSI in *Targum*, in omni loco,
 ubi dicitur: *& excindetur anima illa*, substituere vocem ho-
 minis, & in MISCHNA, *Tr. de excidiis*, unum idemque ex-
 cidium, & spernentis circumcissionem, & comedenti ferment-
 tum, & profananti res sacras, & congressibus illicitis, &
 idololatræ atque blasphemæ decerni. Unam ergo eandem-
 que naturam esse excisionis, in quodcumque delictum cadat,
 at in quo ea consistat, altioris indaginis esse. Dicitur autem
 quis *excindi e populo suo*, i. e. fidelium, & hoc ipso excludi
 a communione spiritali æternaque cum his: perinde ut *con-*
gregari ad populum suum, Deut. XXXII. 10. & alias infinitis in
 locis, idem significat, ac mori beata in consortium justorum
 cælum recipi. Hoc quippe fœdus inuit Deus cum fidelibus,
 ut sint populus ejus, & ipse esset Deus eorum, *Ezech. XXXVII.*
27. 2. Cor. VI. 16. quod cum rumpat excisionis reus, *Gen. XVII. 14.*
 id efficit, ut Deus non sit Deus ejus: at cujus Deus non est
 Deus,

Deus, is omnibus spiritualibus æternisque pœnis obnoxius redditur. SCHMID, *de Circumcis.* p. 190. Aliqui hinc, cum AVGVSTINO, *lib. II. contra Pelagium c. 30.* pœnam hanc de æterna solum damnatione accipiunt; at minus dicunt, quam res est. Expendentibus enim emphaticas locutiones, quibus Deus *Lev. XX. 4. 5.* excisionem comminando, utitur, videlicet: *se delinquenti isti iratam faciem suam oppositurum, nec cessaturum esse, usque dum ipsum, rotamque ejus gentem funditus everterit:* si porro conferamus sanctionem pœnalem, quæ subinde excisionis comminationi, jungitur, *talem portaturum esse iniquitatem, et solum seipsum Misericordiam trahere, die Schuld sey ihr, Lev. XX. 17. 19. 20.* facile liquet, reos excisionis in hac quoque vita sub reatu peccati constrictos servari, & quousque in hoc statu degant, ab omni venia peccati excludi. Ratio tantæ severitatis in promptu est, & discrete additur *Num. XV. 31. legem Dei contemnit, & præcepta ejus migrat.* Illud autem simul inde pater, quod hæc pœna non excludat penitentiam rei, quæ æternam damnationem adhuc avertere possit. SELDENVS *de Synedr. lib. I. c. 6. p. 100.* Pessimum namque dogma est GROTHII in *Jure B. & P. lib. II. c. 20. §. 4. n. 2.* Deum subinde non alio fine punire, quam ut puniat, & voluptatem capere ex malis reorum; refutatum jam solide ab immortalis nominis JCTO, ZIEGLERO nostro, itemque OSIANDRO in *Annott. ad d. I.* Clare habetur *Thren. III. 33.* Deum non sponte suo, & animus homines punire; ipseque jurato confirmat, se non delectari morte impiorum. *Exech. XV III. 23. 32. XXXIII. n. conf. Sap. XII. 2. & Prec. Manass. v. 7.* Quin de ipsa Excisione nostra testatur apud *Jerem. XII. 7. 8.* quod eam remittere velit respicientibus. At si jam consummata fuerit in morte reatum fera est penitentia, & arbor excisa, sive Meridiem, sive Septentrionem versus ceciderit, jacebit æternum. *Ecc. XI. 3.* Hinc adulteros, scortatoresque partem cælestis hereditatis sorturos non esse, graviter pronunciat PAVLVS, *i. Cor. VI. 9. no.* eosque

eosque exclusos a civitate Dei, in stygia palude immerfos vidit JOHANNES, *Apoc. XXI, 8. & XXII, 5.* Atque hic sensus est pœnæ Kæreth, seu Excisionis e populo, quantum eum eruere licuit ex monumentis legis divinæ, puriorisque Antiquitatis Judaicæ. Respondet ei in Novo fœdere τὸ ἐξολοθῆναι ἐν τῷ λαῷ, cujus meminit PETRVS, *Act. III, 23.* provocans „ad illud Dei *Deut. XIX, 19.* : Qui non audierit vocem Prophetæ „magni, quem excitabo de gente vestra, ab eo requiram: sive, ut LXX. Interpretes vertunt: ἐγὼ ἐκδιώσω ἕξ αὐτῶν: i. e. ego ultor existam, uti habet vulgata. Quod cum Spiritus S. in N. T. ipse reddat, per ἐξολοθῆναι ἐν τῷ λαῷ, excindere e populo, seu funditus delere ac perdere, quæ græcæ vocis istius emphasis est, & ex *1. Cor. X, 10.* & *Ebr. XI, 28.* lucem accipit; confirmat satis sententiam nostram, qua divinam, non humanam, spiritua- lem ac æternam, non corporalem capitalemve pœnam, excisionem diximus; quod ultionem ejus Deus, non per alium, sed per semet ipsum ab incestuoso sumere velle, graviter edixit. Ne tamen temere hic quicquam pronunciaſſe videar, addo duorum magnorum, imo maximorum Theologorum, opinioni meæ calculum. Alter est divus LUTHERVS, quo parem mentis divinæ interpretem sacer Codex nactus haud est. Ita vero ille in absolutissimo ad *Genesin Commentario, ad Gen. XVII, 14.*: Hic queri solet, an intelligendus sit locus, de civili, an spiritali morte? At quidam judicant, Mosē loqui de eradicatione civili, quod parvulus non circumciscus, debeat excludi ex politia, submoveri ab aris & sacrificiis, nec frui communibus cum LL. tum privilegiis hujus populi: sed falsa hæc interpretatio est, ac arguit, tales DD. non intelligere, quid Deus per circumcisionem voluerit. Intelligenda igitur sunt verba de eradicatione Ecclesiastica, quæ tamen nihil ad gentes pertinet, id quod sæpius jam monuimus. Gentes enim est a circumcissione exclusæ sunt, non tamen exclusæ sunt a benedictione, si cum fideli Abrahâ credant. Judæis autem ultra fidem etiam circumcissio corporalis

D

ralis

ralis fuit necessaria, aut si circumcissionem neglexerant, deserunt
 esse populus Dei, nec tantum exclusi sunt a poltrina hujus populi,
 sed etiam a benedictione, quam circumcisis semen promissum al-
 laturum erat. Clausum est eis celum, retenta eis peccata, mer-
 ces eorum fuit infernus & Gehenna. Hoc vero est excludi a po-
 pulo Dei. Alter est JO. GERHARDVS Theologus incom-
 parabilis, qui in posthumo opere *Explicationis Geneseos*, ubi
 ad d. I. LVTHERI sententia omnino subscripserat, demum
 addit: *Pharisaei haec exciderunt e populo suo, in genere signifi-
 car, quod excisus non sit habiturus consortium cum Ecclesia mili-
 tante in terris, nec cum Ecclesia triumphante in caelis; quod non
 sit futurus filius Dei, & in sedus recipiendus, nec haeres pro-
 missioam & vitae aeterna futurus.*

IX

*Poterit tamen, ex iusto Dei iudicio, eam comitari
 mors Dei, aeternae, aut alia immatura.*

*Et sterilia saepe fuisse matrimonia incesta, aut alias
 inauspicata, reosque felici caruisse posteritate,
 in aplice est.*

Nunc mihi per exempla eundem est, atque ostendendum,
 quos, & qua ratione exciderit Deus, qui II. connubia-
 les violaverunt. Sed monendum ante omnia duco, quod
 vindicta divina lateat interdum, nec semper aliis conspicuos
 reddat, quos exitio dare constituit. Iterum enim ingeren-
 dum est, spirituales esse poenam, Excisionem, nec ideo fa-
 cile in deulos incurrere. Vident saepe eas rei, ut laurus,
Ps. XXXII, v. 37. nec ipsa intentatam sibi securum sentiant,
Matt. III, v. 10. qua funditus extirpantur delenturque aeter-
 num. *Ps. XCII, v. 13.* Quin saepe, in augmentum poenae, non ex-
 cepti Deus delinquentem, uti filios Eli ab Altari suo non re-

move

movebat, quo pater fata eorum lugere, & quam misere in ipso ætatis flore marcescant, præsens ac superstes intueri cogeretur. *1. Sam. II, 33.* Occulta sunt Dei iudicia, & longius distant ab impis, *Pf. X, 5.* subinde tamen manifesta sunt, & passim exhibent spectacula iræ ejus in incestuosos tristissima, in excidii eorum ruderibus. Unde quoque Judæi, quando jam erepta ipsi essent IV. capitalia supplicia, huic Excisionis penæ homines scelestos tradebant, expectantes, *ut quis de recto præcepto laberetur, a fera procereretur, a serpente morderetur, in flammis incideret, a latronibus occideretur, summe mergeretur, aut angina suffocaretur:* uti ex *Excerptis Gemarae Sotæ*, apud *WAGENSEILVM c. 1. §. 14.* observat *LEHECKER de Rep. Hebræor. lib. XI. c. 8. obs. 7.* Illustrius sceleritatis hujus monumentum vix aliud prostat, quam in tot potentissimis gentibus, tot florentibus regnis, quorum incolas, quod se incestu polluerant, evomuit terra, uti scriptor divinus loquitur, *Lev. XIX, 27, 28.* quæque tam ab imis sedibus suis evulsa ac eversa fuerunt, ut vix nominis eorum amplius supersit memoria. Non ferro, non armis Israelitarum, expulsi eos Deus; sed terrore fugavit, sed mulsarum exercitu profligavit. *Exod. XXIII, 27, 28.* Et quid prohibet, quo minus prima mundi ætatis homines, quos perisse diluvio universali novimus *Gen. VI, 7.* in hunc censum referamus: siquidem sacer Co-dex inter flagitia eorum, carnis quoque delicta refert, & expresse commemorat in quocunque propinquos libidinem eorum proruisse: *se nabmen zu Weibern, velt he sie wætan. ib. c. 2.* Sed non integre solum gentes, non totus terrarum orbis tantum, penas conjunctionum nefariarum dedit: verum singulorum quoque hominum excisorum, in sacra non minus, quam profana Historia, plurima exempla habentur, quæ ab omnium temporum memoria repen possunt. Aut vehementer fallor, aut Geri & Onani excisio, quos manu Dei peremptos legimus. *Gen. XXXIX, 7.* in libidini eorum & Sodomitico

mitico crimini originem debet. Rubentum, primogenitum
 Jacobi filium, de principatu Sacerdotii regni que nil aliud de-
 turbavit existitque, quam cum noverca conebitur. *Gen.*
XXXV. 22. XLIX. 4. Chron. VI. 7. Et in familia Davidis re-
 gia, duos illos juvenutis principes, Ammonem & Absalo-
 mum, alterum cum matre consanguinea, *2. Sam. XIII. 14.* al-
 terum cum patris uxoribus commixtio nequissima, *2. Sam. XVI.*
22. vita, regnoque, imo aeterna salute privavit. 2. Sam. XIII. 28.
29. XIX. 14. 6. Archelaum, Herodis M. filium & successo-
 rem, ob matrimonium cum fratris Alexandri vidua, Glaphy-
 ra, Cappadociae regis filia, quam, repugnante lege divina,
 (habebat enim liberos ex Alexandro,) duxerat, & crudelitatis
 demum a Judaeis accusationem, regno a Caesare deiecit, in
 Te, & Viennam in Galliam exulatum missum, tradit JOSE-
 PHVS *Antiqu. lib. XVII. 2. 1.* *IDEMQUE III. XIX. 1.* com-
 memorat, Herodem, regem Judaeae, qui, repudiata priore
 uxore, Aretae, Arabum regis, filia, duxerat Herodiam, ante
 fratri Philippo nuptias, a quo, etsi ex ipso filiam Salomen
 habuerit, perfide diverterat Herodias, una cum uxore in exi-
 lium actam, & Petrachiam Galilaeae & Peretiae ipsi ademptam,
 Agrippae vero attributam fuisse, in haud obscuram incesti con-
 nobit vindictam. Quam detestabilis Romanis visus fuerit in-
 centas, princeps eloquentiae Romanae, CICERO, in *Orat. pro*
Cluentio, sub initium verbis vix satis exprimere valet: *Mater,*
inquirens: Habuit Melitum adolescentis, generi sui, contra quam
cas erat, amore capta, primo, neque id ipsum diu, quoquo mo-
do poterat, in illa cupiditate decinebatur: deinde non solum ca-
pitamentis, sed in flammam ferri libidine, ut eam non pudor, non pu-
deria, non pietas, non inactusa familiae, non hominum fama, non filii
dolor, non filiae amor, et cupiditate revocaret, sed lectum illum
gevitalem, quem dicitur ante filia sua nubenti straverat, in eadem do-
mo sibi ornari & spectari, de parsi, argue extructa filia, juberet.
Nabii genero suarum, nulli, inspicere, nullis autoribus, funestis omi-
nibus

nibus omnibus. *O mulieris scelus incredibile, & præter hanc unam, in omni via inaudibile! O libidinem effrenatam & indomitam! O audaciam singularem, non timisse, si minus vim Deorum hominumque faveant; at illam ipsam noctem, facelone illas cupriales, non limen cubiculi, non cubile filie, non harretes denique ipsas, super iocum reles nuptiarum! Perfregit ac prostravit omnia cupiditate ac furore, vitæ pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* Quam luctuosa vero hæc conjunctio fuerit, quotque & quantis beneficiis, ac innocentium stragi & oppressioni causam dederit, idem gravissimus scriptor per totam Orationem, mira eloquentia, invictisque argumentis ostendit. Aliud, horrendum in modum puniti incestus, exemplum fuit Historia Romana in Claudio Imperatore, qui Agrippinam fratris Germanici filiam, teste TACITO, nullo exemplo deduxerat in domum suam patris, ac ceteris quoque dederat veniam talium conjugiorum. *SVETONIUS in Claudio, Licet vero, eodem autore, res, sub exitu vitæ signa quedam, nec obscura pœnitentiæ de matrimonio hoc dederit, ac professus esset, sibi in factis esse omnia impudica, sed non impunita, matrimonia;* præventus tamen ab Agrippina, quæ medicatum boletum obtulit avidissimo ciborum, talium veneno necatus fuit. Ac tota plane *Historia XII. Cesarum, Suetoniana,* plena est hujusmodi criminum, vindictæque divinae, de incestuosis conjunctionibus summa, spectaculorum: quæ singula hic exponere, Dissertationis Academicae cancelloli haud patiuntur. Omitto hæc etiam vetera illa & notissima, Thyestis & Pelopejæ, Oedipi & Jocastæ, Neronis & Agrippinæ, Ptolomæorum, Egypti regum, Alexandri & Olympiadis, Mithridatis & Laodices, Mausoli & Artemisæ, Antiochi & Srratonicæ, Caracallæ & Julæ, plurimumque ab *segg.* ex probatissimis autoribus adducta exempla; in quibus adeo manifesta divinæ Excisionis vestigia prostant, ut ea longius

in *Recueil des Traitez, Tom. II. p. 246.* extat, una cum ipso
 matrimonio contractu, *ib. p. 249.* sed infelicem hujus conju-
 gii eventum, cum in ipsa uxore experiebatur, quae in altero
 puerperio abortum faciendo, perpetuam inde contraxerat
 sterilitatem, morbumque difficilem, quo & ipse rex corri-
 piebatur; tum in filia unica, ex hoc matrimonio suscepta,
 quae, repudiata primum a sponso, Victore Amadeo, Sabau-
 dia Duce, dein nuptiis, quas cum variis Principibus molie-
 batur, omnibus irritis redditis, postquam matrimonium con-
 scientia inierat, idque infelicissimum, violento ac miserimo
 mortis genere extincta fuit, de quo evolvi meretur: *Rela-
 tion de la Cour de Portugall, sous D. Pedro II. PA. I. chap. 7.
 p. 201. 212. conf. SCHMAYSIUS, im Staat von Portugall, see II.
 Per. V. p. 69. 73. Et p. 274. 283.* II Progrediamur ad vicinium
 Hispaniae regnum, ubi deprehendimus maxime memorabile
 excisurarum, ob incestum juris divini, quo se contaminave-
 rant, personarum illustrium exemplum, cujus potiora mo-
 menta ex L. ABBE DE ST. REAL *Oeuvres mêlées, in Utrecht,
 1709.* Opusculo altero, cui titulum fecit: *Dom. Carlos, Nouvelle
 Historique,* dabo. Scilicet in medio Sec. XVI. Carolus, Phi-
 lippi II. Regis Hispaniae, unicus filius, totque regnorum
 haeres, desponsatus erat Elisabethae, Principi regiae Galliae,
 quam vero pater Philippus, viduus factus, ipse domum du-
 cebat. At cum ea primo in aetatis flore constitueretur, gli-
 scentes erga priorem & juvenem sponsum anoris igniculos
 adeo celare non poterat, quin subinde erumperent: ejus
 rei varia specimina *landatus Aitor. p. 57. 39. et 39.* exhibet.
 Interim Carolo inensio facto duobus regis ministris intimis,
 Duci de Alba & Gomezio, illi ope famosi Antonii Peresii,
 Secretarii, monebant regem de filii innoventis amoribus, *p. 70.
 86.* Quibus is compertis, Et cum ipse familiarem uxoris cum
 filio conversationem observaret, ubi mecum cum lethale con-
 cipiebat, *p. 87. seq.* Hic vero ex eo tempore frequentius cum
 noverca

riora
 it. Ac
 filico-
 conju-
 p. p.
 buisse
 uprio-
 laeta
 tran-
 Roma-
 gallia
 tales
 infori-
 alle,
 foror.
 f. m.
 et, in
 c omi-
 Stadt
 babo.
 nach
 in dem
 ein ge-
 en im
 ndern
 wese,
 mittel-
 Fernab
 ehme
 Nr. II.
 effori-
 piens,
 quod
 in

noverca congregari studens, p. 93. seq. patre in morbum incidente, & regina ejus lecto assidente perpetuo, cum non nisi in praesentia patris colloqui cum ea posset, p. 107. Marchionem de Posa eligebant amorum suorum ministrum, p. 110. Quem cum ipsum deperiret regina, p. 112. & 116. jussu regis clanculum interficiebatur, p. 119. simile supplicium filio intentantis, p. 117. Id vero cum ille praecaveret, lectum & cubiculum vario armorum genere muniendo, p. 129. seqq. fugam denique in Flandriam meditando, pater captivum reddens, p. 148. detestis literis novercae amatoris ad eum scriptis, p. 154. ex Inquisitionis Hispanicae sententia, condemnabat ad perpetuos carceres, p. 160. mox vero lento veneno plane e medio tollere, sed frustra, conatus, p. 162. demum ut ipse sibi mortis genus eligeret, adigebat. Qua de causa is balneum ingressus, omnes sibi venas aperiri curabat, atque ita sensim expirans, effigiem reginae manu tenendo contemplan- doque oculis irretortis, vitam cum morte mutabat, p. 166. seqq. Nec vero ita acquiescens vindicta Philippi, ipsam uxorem quoque, licet gravidam, praesentissimo veneno necari curabat, ex quo, cum ipso partu, anno aetatis 24. misere peribat, p. 172. seqq. Sed & rex Philippus demum, novum incestum matrimonium cum sororis filia, Maria Austriaca, quae & ipsa nuptiis infelicissimi Caroli destinata erat, p. 157. iniens, justas impietatis suae ac tyrannidis penas dabat, quarum *Autor nos- ter* p. 178. hanc mentionem facit; *Enfin Philippe II. lui memo, apres avoir vieilli parmi les auteurs de tant de desastres, fut frappe d'une ulcere, qui lui causa enfin la mort.* Namque GROTIVS, in *Annal. Belg. lib. VII. c. 70.* & GALLUCIVS, *lib. X. Hist. Belg. p. 68.* memorant, prodiisse ex vivo ejus corpore vermes, enecantes eum horrendo spectaculo. Sane qui in hoc exemplo Excisionis divinae documenta non deprehendit, eum nihil plane videre existimem. Eodem Saeculo aliud non minus evidens, vindictae divinae contra incestas

stas nuptias, spectaculum præbuit Henricus VIII. Rex Angliæ. Is auctoritate Pontificis, Julii II. cujus dispensationis Bullam exhibet BVRNETVS, in *Histor. Reform. Eccles. Anglic. p. 7. seqq. Collectionis Annalium*, cum fratris, Arthuri, vidua, Catharina, matrimonium iniverat, hoc prætextu, quod a fratre ea intacta remanserit; licet BARO DE VERVLA-MIO, in *Vita Henrici VIII. p. 110.* referat, Arthurum altero post nuptias mane dixisse, *se in medio Hispania, quæ calida esse regio, ea nocte fuisse*, & BVRNETVS ipse *l. c. lib. II. p. 20.* asserat, constantem tum temporis famam fuisse, eum, quippe vix 16. annos natum, ex præmatura Venere diem obiisse. Continuaverat Henricus incestum per 20. annos, & Mariam, postea Reginam Angliæ, inde susceperat. Demum vero conscientia stimulis nimium quantum punctus, BVRNETVS, *l. c. lib. II. p. 22. seqq.* & RAPIN, *Histo. d' Angleterre, liv. XV. p. 284. seqq.* & assidue animo volens claram legis divinæ prohibitionem, divortium ejus petebat a Pontifice, Clemente VII. BVRNET, *l. c. lib. III. p. 156. seq.* eoque obtento, (de quo literas Card. Wolseyi, aliasque vide apud EVNDEM, in *Collect. Annal. p. 8. seq.* Pontificis decretalem Bullam vero, *p. 20. seq.*) Annam Bolenam, thori sociam sibi jungebat, & hac propter adulterium capitis damnata, RAPIN, *l. c. p. 350. seq.* tertiis votis Johannam Seymour, IDEM, *p. 356.* Hac vero in ipso partu Eduardi VI. extincta, quem rex siliabus priorum conjugiorum, Maria & Elisabetha, altera ceu incestuosa, altera ut adulterina, exclusis, RAPIN, *p. 373.* successorem in regno nominari fecerat, quartum ducens Annam Clivensem, IDEM, *p. 393.* hacque iterum ex levissima causa repudiata, IDEM, *p. 396. seq.* quintum Catharinam Howard adsciscebat uxorem, IDEM, *p. 403.* Verum hæc quoque thorum regium scedo adulterio contaminans, ultimum supplicium subire cogebatur, ID. *p. 410. seq.* ac demum rex ipse, celebratis sexta vice nuptiis cum Catharina Parre, ID. *p. 433.*

E

quæ

quæ superabat eum vivendo, postquam per tot inauspicata
matrimonia, indeque enatas in regno turbas, & religionis
diffidia gravissima, satis à Deo ultus erat, inopinata funesta-
que morte opprimebatur. RAPIN, *p. 470. seq.* Rectius exem-
plum æternisque laudibus dignum, reverentiæ erga LL. divi-
nas, atque continentiae dabit Elisabetha, Angliæ Regina,
quæ nuptias cum fororis suæ, Mariæ, viduo, Philippo II. R.
Hispaniæ, licet ejusdem intercessionem olim vitam debuerit,
constanter aspernabatur, nec à Pontificia dispensatione, quam
Philippus, ad firmandas nuptias istas, se largissime procura-
rurum esse, recipiebat, conscientiae suæ quicquam securita-
tis præstari posse, ex vero judicabat, BVRNETO *Hist. Re-
form. Eccl. Anglic. l. c. teste.* Restant ex ultimi Poloniæ
regni Historia tria matrimonia inauspica, quæ silentio præter-
ire nequeo. Primum est Sigismundi Augusti, de cujus ter-
tiis votis, quæ cum primæ conjugis sorore, Catharina, Fer-
diandandi I. Imp. filia, celebraverat, eorumque tristi eventu,
SALOM. NEVGEBAYER, *in Hist. Reg. Polon. lib. VIII. p. 632.*
ad A. 1572. fide dignissimus scriptor, hæc refert: Sub decursum
„mensis Februarii, anni subsequenti, decessit Linczi, Catharina
„Austriaca, Poloniæ Regina, femina omni virtutum genere cu-
„mularissima, cum qua rex Sigismundus Augustus aliquot annis
„conjunctissime vixit. Verum postea, seu offensione quadam, seu
„alia de causa, soli Deo ac ipsis Principibus nota, ira disjuncti
„fuerunt, ut ea a Rege, Maximiliano Cesari, fratri, dissuadente
„Archi-Episcopo Gnesnensi, Jacobo Vchanio, totoque regni Se-
„nati, remissa fuerit. Qua re graviter Cesar offensus, ac in
„Comitiis Spirensibus, nisi Joachimus II. Marchio Brandenburgi-
„cus, Elector, concordiae & tranquillitatis amans Princeps, resti-
„tisset, apud Imperii Status & Ordines aliquid contra eum mol-
„tus fuisset. De nuptiis his, dispensatione Pontificis initis, con-
ferantur IDEM l. c. lib. VIII. p. 589. ad A. 1553. item ANTON.
MARIÆ GRATIANI Vita Cardin. Commendonj, lib. II. c. 17-19.
CIT.

cit. HERTII *Opusc. Tom. I. p. 430.* Varias de causis exortæ discordiæ inter regios conjuges sententias collegit SAM. FRID. LAVTERBACH in *der Pöblu. Chronicke*, p. 422. *seq.* ubi simul regis cum Nuncio Pontificis, Commendono, super hoc divortio disceptationem, ejusdemque impotentiam, morbum, & mortem ipsam, ex amoribus furtivis postea contractam, pariter ac incantationes nefandas, quibus misere enectus fuit, longa serie exhibet. IDEM *l. c. p. 520.* memorat, quod ex utroque sororum matrimonio superstitem prolem non habuerit Sigismundus, senseritque ita pœnam orbitatis, a Deo nuptiis hujusmodi impostam, *Levir. XX, 20. 21;* quin *pag. 433.* observat, quod cum ipso excisa fuerit stirps Jagellonia masculina, quæ ultra 200. annos floruerit in Polonia, regiumque diademata gesserit. Alterum conjugium est Sigismundi III. qui duas Archiducis Austriæ, Caroli, filias, Annam & Constantiam, unam post alteram, in matrimonio habuit: sed successu parum prospero. Licet enim minus sterile fuerit, siquidem, teste LAVTERBACHIO, *l. c. p. 553.* duodecim liberos inde vidit, magnis tamen turbis in regno causam dedit, quas, habitis altero statim post nuptias anno comitiis, vix sedare potuit, IDEM *p. 521. seq.* quin, quod his nuptiis allectus, ad Pontificia sacra transferat Sigismundus, jacturam regni Sueciæ hæreditarii fecit: ut ipsius reginæ Constantiæ præmaturam & subitam mortem, LAVTERBACH. *l. c. p. 547.* & regi structas vitæ insidias, ex quibus per miraculum fere evasit, IDEM *p. 543. seq.* quæ nec ipsa sine Numinis vindicta contigisse videntur, non commemorem. Tertium matrimonium est Johannis Casimiri, cum fratris Uladislai VI. vidua, Maria Ludovica, celebratum, cui LAVTERBACHIVS, *l. c. p. 608. seq.* disertis verbis interitum reginæ hujus familiæ, fata turbulenta regni sub hoc Principe, & ipsius denique ejus dignitatis reginæ jacturam in acceptis refert. Denique ad Imperium nostrum Germanicum revertimur, in quo tria adhuc matrimonia illustria, in gradu prohibito contracta

tracta eademque ob fata, qua habuerunt, sinistra, valde memorabilia, notari merentur. Nempe A. 1556. Ludovicus XVI. Comes Oettingensis, viduam fratris prædefuncti, Lothi Claudiiani ab Hohenfels, adscivit in conjugem, consentiente omni Clero Oettingensi; quo de matrimonio responsum, tum temporis expetitum, exhibent *Acta des zu Oettingen A. 1681. gehalten Colloquii über die Frage. Ob Gott verboten, oder zugelassen habe, daß einer seines verstorbenen Weibes Schwester beyrathen möge?* p. 72. seq. De infortunato vero ejus eventu, præter ea, quæ in dictis *Actis Oettingensibus* hinc inde allegantur, monere quicquam, facile superfedeo. Porro cum Anno Seculi superioris 49. Augustus Philippus, Dux Slesvici & Holstiae, Lineæ Becensis caput, mortua conjugè Clara, Antonii, Comitis Oldenburgensis, filiam Sidoniam, sororem ipsius, domum duceret, & Fac. Jur. Rintelensis pro Duce benignissime responderet, auctore D. CPH. JOACH. BVCHOLZERO, qui & ipsum *Responsum A. 1622. & assertionem ejus A. 1629. & examen assertionis A. 1661. & P. indicia secundum dispensationem matrimonii, A. 1669.* publice edidit, et verò acriter se opposerent, cum MICH. HAVEMANNVS, Antistes Bremensis, tum ÆGID. STRAYOHIVS, Theologus nostras meruimus: (de qua controversiâ videri possunt BRVCKNER *Decis. Jur. matrim. c. 8. n. 1.* & THOMASII *Jurist. Handel, P. II. S. 8. §. 14. 16.*) contentiosius disceptatum fuit invicem: sed non valide magis refelli poterunt ad verâ sententiâ patroni argumentis & rationibus, quam ab ipsâ consentiâ Ducis mariti, omnibus furis agitata. NEUMER, de *Conjug. prohib. Disp. X. §. 92. Lic. F. E. KETTNERS Untersuchung der Gewissens-Frage, wegen der Ehe mit der Frauen Schwester, ib. 77. p. 170.* & a pessimo eventu matrimonii hujus referantur. Id quod singulæ pagina allegatorum scriptorum loquuntur. Denique novissime, nempe Ao 1687. cum Albertus Ernestus, primus Princeps Oettingensis, prioris conjugis, Christinae Fridericæ, Württembergensis principis, jam ante 8.

XI.

Quare Princeps, cui salus terrena pariter ac aeterna subditorum suorum cordi esse debet, dispensare nequit in gradibus Jure divino prohibitis.

XII.

Quin contractum jam, forte ab ignorantibus, ejusmodi conjugium omnino dirimi, fas est.

Duo hæc sunt consuetaria, quæ ex hæcenus disputatis eruntur. Ac de dispensatione quidem Principi negata, prælibasse me quædam statim in exordio tractationis hujus memini. Est is omnino, & legis naturæ, & positivæ universalis respectu, Deo inferior. Inferiori autem in legem superioris jus & arbitrium nullam competere, neque adeo vel derogare ei aliis constitutionibus suis, vel dispensare circa eam posse, expediti juris est. Ejus enim solum est solvere, cujus & ligare, *Deut. IV. 2. Matth. V. 14. c. 13. X. de resscr. spal. MPLER ab EHRENBACH, Camolog. person. illustr. c. 8. n. 2.* Nec obstat, quod tamen Deus ipse circa gradus prohibitos in variis Patriarcharum matrimoniis, v. c. Jacobi cum duabus sororibus, & in omni jure Leviratus, *Deut. XXV. 5. seq.* dispensaverit; hodieque ei, qui personam ejus gerit in his terris, eandem potestatem, ob salutem Reip. aliasque gravissimas causas, dispensandi dedisse videatur. Respondemus enim, id quod Deo licet in LL. a se datis, idem licere & Principi in propriis LL. suis, at non item in divinis. alias eundem non solum in gradibus prohibitis dispensare, & ipsa fratrum sororumque conjugia permittere, sed etiam in homicidio jus aggratiandi exercere, polygamie veniam dare, & quid non? indulgere posse, statuendum foret, quia Deus circa hæc omnia olim dispensasse legitur. Primaria vero ratio, quare Principi hæc pote-

potestatem negaverim, in nostra Excisionis pœna sita est. Hanc utique princeps auferre delinquenti nequit, hac perituros esse subditos suos certissime prævidet, si ipsis nuptiarum incestarum gratiam faciat. Id vero maxime alienum fuerit a pii probique principis mente, cui salus populi suprema lex esto. Sed quid? si consummatum jam fuerit, forte ab ignorantibus, aut lubrico ætatis, aut culpa parentum lapsis, matrimonium contra legem divinam? qualem casum exhibet *l. 57. D. de rit. nupr.*; si non affectato simulateve, sed acerrimo errore inducti, nuptias has celebraverint, *l. 4. C. de incest. nupr.*? si prole numerosa beata, si concordantes & bene morata illæ fuerint? si majus ex dissolutione, quam tolerantia earum scandalum oriretur? Hic ipsum jus Civile, *d. l. 57. D. de rit. nupr.* & Jus Canonicum, in *c. 10. X. d. eo qui cogn. ux.* & plurimi Theologorum pariter ac Ictorum, quos excitavi in *Vindictis Carpozvianis, Spec. II. Controv. 7. p. 21. seqq.* pro matrimonio faciunt, ac illud, excepto duntaxat casu, si in linea recta, aut gradu primo lineæ æqualis contractum fuerit, non dissolvi debere existimant, argumento quoque *c. 25. X. de jurej. nixi*, quod jura multa impediunt fieri, permittant facta teneri, exemplo furiosi, qui licet uxorem ducere non possit, ductam tamen in matrimonio retinet. *l. 8. D. de his, qui sui vel alien. jur.* Defendi ipse in citatis modo *Vindictis Carpozvianis* istam b. Pro-patruï mei sententiam, quam in *Jurispr. Eccles. lib. II. def. 99. & in Jurispr. for. P. IV. Const. 23. def. 11.* adoptavit, hodiequæ ejus auctoritatem secuti plurimi videntur. Sed re jam penitus inspecta, retractare eam non vereor, ac publice testor, falsæ & erroneæ opinionis me hic suscepisse patrociniûm. Sane enim prohibiti a Deo *Lev. XIX. & XX.* gradus, & ante, & post contractum matrimonium, voluntati ejus sanctissimæ adversantur; nec consummatio matrimonii, in fraudem legis facta, nec continuatio ejus & mora licitum reddere potest, quod in se illicitum est atque nefarium. Graviter præcipit *l. 4. C. de incest. nupr.*

nupt. nuptias putativas, errore comperto, sine ulla procraftinatione dirimendas esse: contra quam æquissimam legem, nec autoritas juris Pontificii, nec dispensatio a Papa fieri solita, quicquam efficere valent. Tanto gravior enim est reatus peccati, quanto diutius quis in eo hæret. *c. fin. X. de consuet.* Perpetua ergo foret reiteratio incestus ac delicti, si continuare liceret semel jam contractum ejusmodi matrimonium. Ipso jure illud nullum fuit, quippe contra expressam literam divinæ legis initum, *l. 5. C. de LL.* Ergo tolerari in posterum a magistratu, aut continuari a conjugibus, salva conscientia, nequit. Nec scandalum aliter e Rep. tolli poterit, quam sublata hujusmodi nefanda conjunctione; ne aliis etiam inde ansa delinquendi præbeatur, qua arrepta, spe impunitatis, & non dirimendi consortii semel initi, pro lubitu eludant sanctionem divinam. Quin sua sponte abstenturos esse a cohabitatione ulteriore considerem conjuges, qui horrendum Excisionis judicium apud animum cogitent: quod effugere, nisi diremto isto vinculo iniquitatis, & serâ pœnitentia actâ, de admissio facinore, nequeunt. Quæ cum ita sint, ulla ratione nec contrahi unquam, nec contractum tolerari posse, matrimonium incestum, satis demonstrasse mihi videor; explicasse etiam pro virili naturam Excisionis divinæ, paucis hæctenus cognitam. Proinde finem impono huic opellæ, Deo immortalis, pro exhibito auxilio gratiosissimo, devotissimis gratiis actis. Denique ut eo melius cavere discant pœnæ hujus severitatem, contemtores sanctissimarum LL. connubialium, ut sibi istud adhuc Oraculum Paulinum, veluti stimulum, infigi patiantur, oro obtestorque:

ΦΟΒΕΡΟΝ ΤΟ ΕΜΠΕΣΕΙΝ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ

ΘΕΟΥ ΖΩΝΤΟΣ. Hebr. X, 31.

S A P I E N T I S A T.

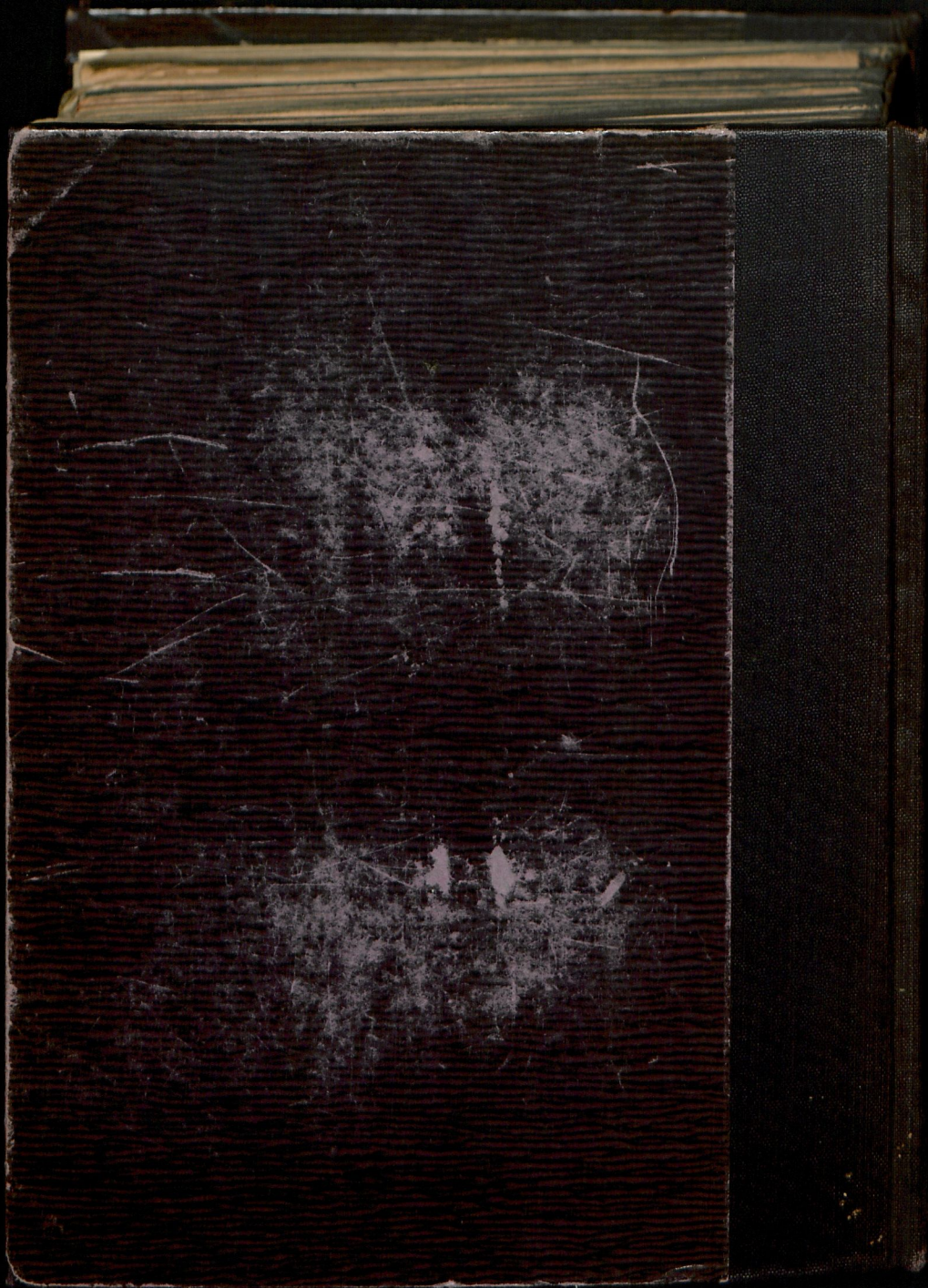
Wittenberg, Diss. 1738

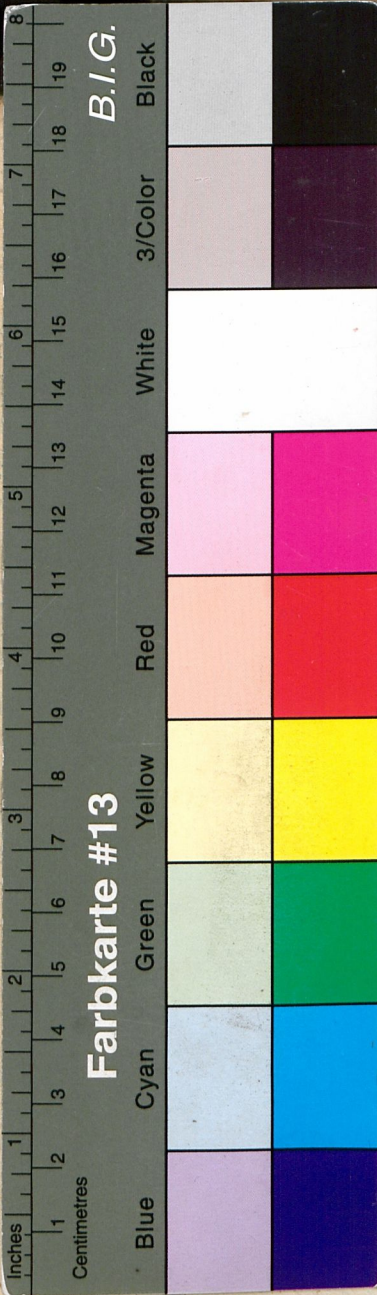

VD 18

f
5b.

29.

1738 4 5

AVSPICE DEO
ET
PERMISSV ILLVSTRIS
ECONSVLTORVM ORDINIS

DE
ENA EXCISIONIS
POSITIVO VNIVERSALI
INCESTAS NVPTIAS
STATVTA

Von der
Stellung aus dem Volcke Gottes

IN
STRI PROPTER ALBIM ACADEMIA

H. L. Q. C
DIEM FEBRVARI, A. MDCCXXXVIII
PVBLICE DISPVTABIT

AC SIMVL
MATRIMONIORVM ILLVSTRIVM
EIVS GENERIS EXPONIT

DERICVS BENEDICTVS
CARPZOVIVS, D.

TEMBERGAE, LITERIS HAKIANIS

